

Ko atklāj dati maksātspējas jomā 2021.gadā? Pieejams Maksātspējas kontroles dienesta Gada ziņojums.

Publicēts: 30.03.2022.

[Jaunami](#)

[Informācija presei](#)

[Aktuālā informācija administratoriem](#)

[Dati](#)

Katru gadu Maksātspējas kontroles dienests apkopo un analizē datus par norisēm maksātspējas jomā. 2021.gadā maksātspējas procesa administratoru darbībā konstatēto pārkāpumu skaits salīdzinājumā ar 2020.gadu ir palielinājies par 6%. Sūdzību skaits ir samazinājies par 25%. Tāpat ziņojumā ir analizēti maksātspējas procesa efektivitātes rādītāji un atklāts, kas jāņem vērā, lai sekmīgi pabeigtu fiziskās personas maksātspējas procesu.

2021.gada ziņojums [↗](#)

[Detalizēti par maksātspējas procesiem 2021.gadā](#)

Konstatētie pārkāpumi

Analizējot pārkāpumu būtību, secināms, ka, tāpat kā 2020.gadā, visbiežāk administratori pieļāvuši pārkāpumus, kas saistīti ar informācijas nesniegšanu kreditoriem u.c. procesā iesaistītajām personām (19 %), ar parādnieka mantas apzināšanu, atgūšanu, novērtēšanu, pārdošanu saistītus pārkāpumus (16 %) un ar darījumu un valdes locekļu rīcības neizvērtēšanu saistītus pārkāpumus (14 %). Konkrētie pārkāpumi uzskatāmi par tipiskiem un sistemātiskiem, un tie rada negatīvu tiešu ietekmi uz tādiem maksātspējas procesa rādītājiem kā ilgums, izmaksas un atgūstamība. Tomēr jāatzīmē, ka samazinājies ar maksātspējas procesa izmaksām saistīto pārkāpumu skaits, kas iepriekšējos gados ir bijusi viena no iestādes uzraudzības prioritātēm.

Informācija par konstatētajiem pārkāpumiem tiek publicēta katru ceturksni [Maksātspējas kontroles dienesta tīmekļvietnē](#).

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršana maksātspējas procesā

2021. gada 12. jūlijā stājās spēkā grozījumi Novēršanas likumā, ar kuriem noteikts paplašināt Maksātspējas kontroles dienesta kompetenci patstāvīgi īstenot uzraudzības un kontroles pasākumus attiecībā uz administratoriem. Veikto pārbažu ietvaros konstatēts, ka vairākos gadījumos administratori nav veikuši administratora profesionālās darbības riska izvērtējumu, pamatojoties uz kuru izveidojama iekšējā kontroles sistēma. Administratoru iekšējās kontroles sistēmās nav iekļauti klientu riska līmeņa noteikšanas kritēriji, aizdomīgu darījumu tipoloģijas un pazīmes (risku indikatori), konkrēti kritēriji klienta darījumu uzraudzības nodrošināšanai. Konstatēti arī gadījumi, kad administratori novēloti vai vispār nav ziņojuši Finanšu izlūkošanas dienestam par aizdomīgiem darījumiem.

Maksātspējas kontroles dienesta direktore Inese Šteina uzsver: "Savlaicīgi iesniegts ziņojums par aizdomīgu darījumu dod ne tikai iespēju savlaicīgi uzsākt vai pilnvērtīgi turpināt izpēti saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbībām, bet arī spēj novērst iespēju izmantot Latvijas finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai. MKD viena no prioritātēm ir novērst maksātspējas procesu izmantošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā un terorisma un proliferācijas finansēšanā, tādējādi veicinot maksātspējas procedūru tiesiskumu un sekmējot pievilcīgas uzņēmējdarbības vides veidošanu un investīciju piesaisti."

Darbinieku aizsardzība darba devēja maksātnespējas gadījumā

2021. gadā ir novērojams kopējā no garantiju fonda izmaksāto līdzekļu apmēra, kā arī apmierināto darbinieku skaita samazinājums. Minētais saistīts ar to, ka laika posmā no 2020.gada 22.marta līdz 2020.gada 1.septembrim (likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" - spēkā līdz 2020. gada 9.jūnijam - 17. pants) un no 2020.gada 23.decembra līdz 2021.gada 1.septembrim (Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 22.pants) kreditoriem, tai skaitā darbiniekiem, bija noteikts aizliegums iesniegt juridiskās personas (sava darba devēja) maksātnespējas procesa pieteikumu. Tā kā saņemt sava darba devēja neapmaksātos darbinieku prasījumus var tikai tie darbinieki, kuru darba devējam pasludināts maksātnespējas process, bet tā kā pasludināto maksātnespējas procesu skaits bija samazinājies, līdz ar to krities arī no garantiju fonda izmaksāto līdzekļu apmērs un apmierināto darbinieku skaits.

Elektroniskā maksātnespējas uzskaites sistēma (EMUS)

2021. gadā īstenota virkne dažādu EMUS pilnveidošanas pasākumu. Īpaši izceļami ir divi pasākumi, kas tieši saistīti ar administratoru darbības efektivitāti un uzraudzības stiprināšanu:

1. leviesta e-adrešu integrācija administratoru lietvedībā, kas sniedz iespēju administratoriem veikt visas nepieciešamās darbības saziņai ar maksātnespējas procesā iesaistītajām personām caur e-adresi, izmantojot vienu informācijas sistēmu.
2. leviests starpsistēmu integrācijas risinājums starp Valsts ieņēmumu dienesta pārziņā esošo kontu reģistru un EMUS, kas paredz ērtu un ātru piekļuvi informācijai, samazinot administratīvo slogu informācijas ieguvē.

Maksātnespējas procesa efektivitātes rādītāji

Maksātnespējas procesa efektivitāte ir atkarīga no visu maksātnespējas procesā iesaistīto personu rīcības, tomēr sevišķi jāuzsver, ka tā vislielākajā mērā ir atkarīga no parādnieka rīcības pirms maksātnespējas procesa. Dati uzrāda, ka Latvijas komercdarbības videi joprojām ir samērā raksturīga izvairīšanās no nodokļu nomaksas un citu kreditoru prasījumu segšanas, un maksātnespējas procesā iesaistītajām personām nākas cīnīties ar šādas rīcības sekām. Par to liecina vidējais maksātnespējas procesa ilgums, kas ir būtiski palielinājies, un iemesls tam ir garas tiesvedības, pārsvarā pret parādnieka bijušo valdi, kā arī kriminālprocesi, kuros parādnieks ir cietušā statusā.

Sekmīga fiziskās personas maksātnespējas procesa nosacījumi

Sekmīgi pabeigto fiziskās personas maksātnespējas procesu skaits salīdzinoši ar 2020. gadu nav būtiski mainījies. Joprojām biežāk konstatētais iemesls, kādēļ fiziskajām personām neizdodas sekmīgi pabeigt procesu, ir saistību dzēšanas plāna nepildīšana. Jāatzīmē, ka pēdējo gadu laikā tiesas, lemjot par procesa izbeigšanu, ļoti rūpīgi vērtē parādnieka rīcību saistību dzēšanas procedūras laikā.

2022.gada prioritātes maksātnespējas jomā

“

Lai nodrošinātu riskos balstītu maksātspējas procesa uzraudzību esam izvirzījuši prioritātes, kas saistītas ar administratora savlaicīgu un vispusīgu parādnieka darījumu izvērtēšanu, savlaicīgi un pilnīgi sagatavotu informāciju par maksātspējas procesa norisi, rīcību parādnieka mantas pārdošanas procesā un Elektroniskās maksātspējas uzskaites sistēmas datu kvalitāti.

INESE ŠTEINA

Maksātspējas kontroles dienesta
direktore

2021.gadā Maksātspējas kontroles dienests ir izstrādājis savas darbības turpmākās [piecgades stratēģiju](#) un atsevišķi [Uzraudzības stratēģiju 2022.-2023.gadam](#). Tādējādi dienesta 2022. gada prioritāte ir īstenot pasākumus, kas vērsti uz iestādes darbības stratēģijas un uzraudzības stratēģijas mērķu sasniegšanu. Inese Šteina norāda, ka nemainīgi Maksātspējas kontroles dienesta prioritāte ir ekonomikā nozīmīgi maksātspējas procesi un tiesiskās aizsardzības procesi, kuru uzraudzībai tiek veltīti pastiprināti iestādes resursi. Lai nodrošinātu riskos balstītu uzraudzību 2022.-2023.gadā, esam izvirzījuši prioritātes, kas saistītas ar administratora savlaicīgu un vispusīgu parādnieka darījumu izvērtēšanu, savlaicīgi un pilnīgi sagatavotu informāciju par maksātspējas procesa norisi, rīcību parādnieka mantas pārdošanas procesā un Elektroniskās maksātspējas uzskaites sistēmas (EMUS) datu kvalitāti.

2021.gada ziņojums [↗](#)

[Detalizēti par maksātspējas procesiem 2021.gadā](#)

<https://www.mkd.gov.lv/lv/jaunums/MKD-gada-zinojums-2021>